

Väylävirasto
Trafikledsverket

Lausunto

1 (6)

VÄYLÄ/5835/00.03.02/2024

2.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta, liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 4.9.2024

HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Väylävirastolta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä vuoden 2025 talousarvioksi. Lausunnossa keskitytään pyydetyn mukaisesti teemaan, joka käsittelee talousarvioesitystä ja väyläverkon kehittämistä. Lisäksi lausunnossa esitetään tilannekuva Liikenne12 -suunnitelman päivityksestä, MAL-sopimusneuvotteluista, EU-rahoitushauista sekä tilannekuva hallituksen niin sanotun investointiohjelman hankkeiden toteutuksen kokonaisuudesta.

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Väyläverkon kehittäminen (31.10.77)

Hallitus esittää väyläverkon kehittämiseen 373 693 000 euron rahoitusta. Lisäksi momentin 31.10.79 jo ylläpitovaiheessa oleville elinkaarihankkeille esitetään 101 500 000 euroa.

Esitetyn rahoituksen lisäksi väyläverkon kehittämisen kehyksessä on sitomatonta hankevarausta noin 14 milj. euroa vuodelle 2025. Talousarvioesityksessä ei ole huomioitu valmistelussa olevaa vuoden 2024 kolmatta lisätalousarviota.

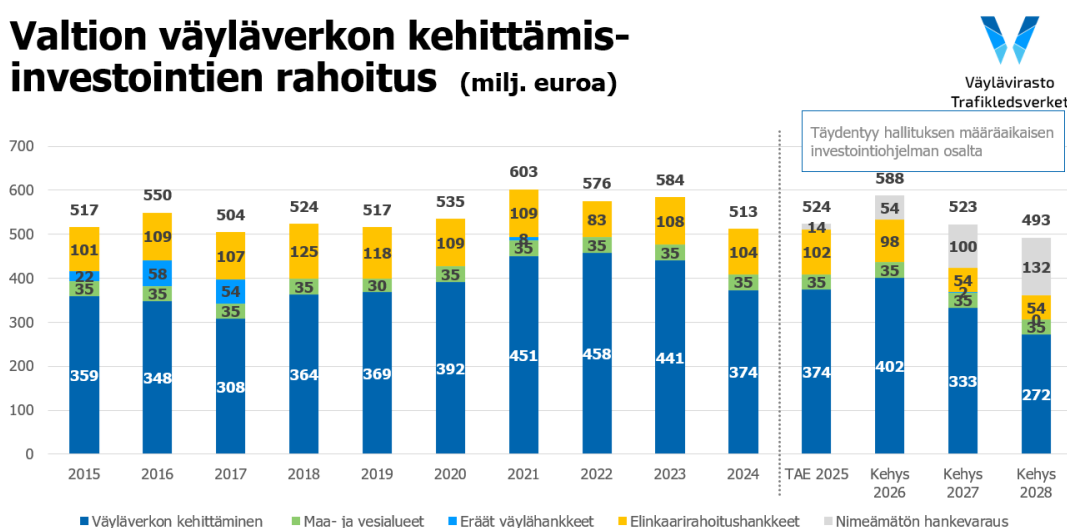
Hallitus on leikannut väyläverkon kehittämisen rahoituskehystä hallitusohjelman ja kevään 2024 kehyspäätöksen mukaisesti yhteensä 200 milj. euroa vuodelta 2025, mutta toisaalta esittää käynnistettäväksi uusia kehittämisinvestointeja hallituksen määräaikaisen investointiohjelman rahoituksella yhteensä 480 milj. eurolla. Vuonna 2025 hallituksen määräaikaisesta investointiohjelmasta kehittämishankkeille osoitettava vuosirahoitus on 144 milj. euroa sisältäen sekä aiemmin päätettyjen että hallituksen esityksessä käynnistettäväksi esitettyjen hankkeiden määrärahat.

Hallituksen esitys vuoden 2025 talousarvioksi täydentynee vielä MAL-sopimuksia koskevan neuvottelutuloksen mukaisten investointien osalta.

2.10.2024

Kuvassa 1 on esitetty valtion talousarvioiden (sisältäen HE TAE2025 vaikutus) ja julkisen talouden suunnitelman mukainen väyläverkon kehittämisrahoitus (mom. 31.10.76-79). Hallituksen määräaikainen investointiohjelma sisältyy kuvaajan rahoitukseen siltä osin, kun siitä on tehty päätöksiä tai se sisältyy hallituksen esitykseen talousarvioksi.

Valtion väyläverkon kehittämisinvestointien rahoitus (milj. euroa)

23.9.2024

Kuva 1. Talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelman mukainen valtion väylien kehittämisrahoitus, sisältäen HE TAE2025 vaikutus.

Aiemmin päätettyjen väylähankkeiden toteutus jatkuu suunnitellusti. Lisäksi hallitus esittää käynnistettäväksi vuonna 2025 seuraavat uudet hankkeet, joiden kaikkien rahoitus tulee hallituksen määräaikaisesta investointiohjelmasta. Esityksen mukaan Väylävirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia hankkeisiin

- 1) mt 642 Äänekosken silta liittyen siten, siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 15 milj. euroa
- 2) vt 15 Rantahaka (Kotka)—Kouvola liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 122 milj. euroa
- 3) vt 21 Palojoensuu—Maunu liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 30 milj. euroa
- 4) vt 23 Karvion kohta liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 14 milj. euroa
- 5) Karjalan radan kehittäminen liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 90 milj. euroa
- 6) vt 12 Mankala—Tillola -hanke liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 92 milj. euroa. Valtuuden ja määrärahan käytön edellytyksenä on Lahden seudun MAL-sopimuksen allekirjoittaminen.

2.10.2024

- 7) vt 8 parantaminen Kokkolan kohdalla, Kokkolan keskusta 1. vaihe liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 13 milj. euroa (1 milj. euron määräraha vuodelle 2025)
- 8) vt 8 ja st 724 Vaasan yhdystien 1. vaihe liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 31 milj. euroa
- 9) Suupohjan radan suunnittelu ja korjaus liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 15 milj. euroa

Lisäksi aiemmin päätetyn, hallituksen määräaikaiseen investointiohjelmaan sisältyvän hankkeen Rantaradan kehittäminen Karjaa—Kauklahti valtuutta esitetään korotettavaksi 30 milj. eurosta 80 milj. euroon.

Tilannekuva hallituksen investointiohjelman hankkeiden toteutuksen kokonaisuudesta

Hallituksen määräaikaisesta investointiohjelmasta on toistaiseksi tehty tai esitetty kuvan 2 mukaiset päätökset Väyläviraston ja ELY-keskusten toteuttamien hankkeiden osalta. Määrärahoja on myönnetty vuodelle 2024 perusväylänpitoon 250 milj. euroa ja väyläverkon kehittämishankkeille yht. 15 milj. euroa. Vuodelle 2025 hallitus esittää (23.9.2024) perusväylänpitoon 208,5 milj. ja kehittämiseen 144 milj. euron määrärahaa. Vuoden 2025 esitys täydentyy uusien MAL-hankkeiden osalta (sekä perusväylänpito että kehittäminen).

Liite E. Määräaikainen 4 miljardin euron investointiohjelma

Toimenpide	Milj. euroa	TA2024	IILTA 2024	HE TAE2025 (23.9.2024)
Korjausvelan purkaminen	520	250 M€		200 M€
Infrahankkeet (Kehittämismomentti ja MAL-hankkeet)	797	51 M€		273 M€
Länsirannikon kilpailukyyn ja kasvun edistämispaketti	130	7,5 M€	24 M€	68,4 M€
VTS Leppävirta–Kuopio	140		180 M€	
Pääradan kehittäminen Helsinki–Tampere, Liminka–Oulu-kaksoisraide, Tornio–Kolari -radan sähköistäminen	535	302,5 M€		
Turun Tunnin juna -yhtiön pääomittaminen (Espoo–Lohja & Turku–Salo)	460			
Savonrata–Kouvola–Kuopio nopeuden ja kapasiteetin nosto	50	3 M€		
Lentoradan suunnittelu	43			
Karjalanradan kehittäminen Luumäki–Imatra 2. vaihe	215			90 M€
Rantaradan kehittäminen	80		30 M€	50 M€
Puhtaan energian Suomen -kärihankkeet	160			
Puolustusvoimien materiaalihankinnat	50			
Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku	20			
Elinkeinopoliittinen varaus	400			
Sote-palveluiden vaikuttavuusinvestoinnit ja hoitojonojen purku	400			
Yhteensä	4 000			

Kuva 2. Hallituksen määräaikaisen investointiohjelman eteneminen (milj. euroa, Väyläviraston vastuulla olevat hankkeet)

2.10.2024

Tilannekuva MAL-sopimusneuvotteluista

Kaikkien seitsemän seudun (Helsinki, Tampere, Turku, Oulu, Jyväskylä, Lahti ja Kuopio) MAL-valmisteluryhmät ovat saaneet valmiiksi ehdotuksensa MAL-sopimuksiksi kaudelle 2024—2035. Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi ehdotuksia 23.9.2024 ja ehdotukset ovat siirtyneet hyväksyttäviksi kuntiin. Valtio hyväksyy sopimukset valtioneuvoston periaatepäätöksellä ja sopimukset allekirjoitetaan tavoiteaikataulun mukaisesti joulukuussa 2024.

MAL-sopimuksissa valtio sitoutuu kaupunkiseutujen saavutettavuutta ja kestäväää liikkumista edistäviin hankkeisiin yli 570 miljoonan euron rahoituksella. Tästä Väyläviraston ja ELY-keskusten kautta kanavoituu noin 345 milj. euroa. MAL-sopimukseen sisältyy myös tiehankkeita, joita rahoitetaan MAL-sopimukseen sisältyvän rahoituksen lisäksi lähes 300 miljoonalla eurolla.

Hallituksen esitys 23.9. vuoden 2025 talousarvioksi ei sisällä MAL-neuvottelutuloksen mukaisia investointeja lukuun ottamatta vt 12:n kohdetta. Hallitus esittää kohteiden käynnistämistä marraskuussa vuoden 2025 talousarvion täydennyksessä mahdollisena MAL-sopimusten allekirjoittamiselle. MAL-sopimusten mukaisten hankkeiden rahoitus tulee hallituksen määräaikaisesta investointiohjelmasta.

MAL-neuvottelutuloksen mukaiset väyläverkon kehittämisen ja perusväylänpidon hankkeet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. MAL-neuvottelutuloksen mukaiset väyläverkon kehittämisen ja perusväylänpidon hankkeet

Hanke	MAL-seutu	Valtion rahoitus M€
Vt 4 Lahdenväylä (Vt 4 välillä Kehä I-Kehä III ja Ilmasillan eritasoliittymä)	Helsinki	64
Mt 101 Kehä I Maarinsolmun eritasoliittymä	Helsinki	33,7
Kt 51 Länsiväylä Koivusaaren eritasoliittymä	Helsinki	14,3
Kehittämishankkeiden suunnittelu	Helsinki	2
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Helsinki	35,4
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Tampere	9,5

2.10.2024

E18 Raison kohta	Turku	190, josta MAL 45
Mt 180 kehittäminen välillä Kurkela-Kuusisto	Turku	103,2, josta MAL 12
Turun satamaradan siirto	Turku	11
Kupittaaan kärki	Turku	10 (osin)
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Turku	3,25
Oulun henkilöratapihan kehityshanke	Oulu	24,5
Tiekohteiden suunnittelu (kehittäminen)	Oulu	6
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Oulu	14
Vt4 Palokan kohta	Jyväskylä	15,5
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Jyväskylä	0,5
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Kuopio	10
Vt 12 Mankala Tillola	Lahti	92, josta MAL 30
Pienet yhteisrahoitteiset parantamishankkeet (perusväylänpito)	Lahti	10

Tilannekuva Liikenne12 -suunnitelman päivityksestä

Väylävirasto on osallistunut Liikenne12-suunnitelman päivityksen valmisteluun liikenne- ja viestintäministeriön tukena. Suunnitelmaluonnos on lähdössä lausunolle lähiaikoina.

Tilannekuva EU-rahoitushauista

Väyläverkon näkökulmasta keskeisin EU-tukiväline on CEF (Verkkojen Eurooppa). Suomi on viime vuosina menestynyt hyvin liikennehankkeiden hauissa. Viiden viime vuoden aikana Suomi on saanut CEF-tukea 365 milj. euroa, joista noin 280 milj. euroa eli 76 % Väyläviraston hakemuksilla. Näistä 74 milj. euroa on ollut sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita.

2.10.2024

Heinäkuussa 2024 saatiin tulokset CEF-hausta, joka oli kuluhan ohjelmakauden 2021–2027 viimeinen iso infrahaku. Hakemuksia tehtiin tästä syystä paljon ja tuen myöntämiselle oli asetettu erittäin korkeat vaatimukset. Komissio painotti hankkeiden valinnassa Euroopan laajuista lisäarvoa. Suurin osa hyväksytyistä hankkeista koskikin jäsenvaltioiden välisiä, rajat ylittäviä yhteyksiä.

Suomesta meni läpi kolme ratainfrahanketta, esimerkiksi Ruotsista ei yhtään. Molemmat maat saivat kuitenkin tukea muun muassa rautatieliikenteen digitaalisen kulunvalvontajärjestelmän käyttöönottoon (Suomessa Digirata-hankkeen kehitys- ja verifiointivaiheelle). Väylävirastolle myönnetty tuki oli yhteensä noin 20 milj. euroa. Suomeen tuli rahoitusta myös satamille ja merenkulun sujuvoittamiseen.

Syyskuun 2024 lopussa on avautunut haku, jossa on mahdollista hakea tukea esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseen TEN-T-verkolla, eurooppalaiselle merialueelle ja ITS-hankkeisiin. Ohjelmakauden budjetti on komission ilmoituksen mukaan syksyn haun jälkeen käytetty. On mahdollista, että ohjelmakauden loppupuolella tulee uudelleen jakoon jäsenvaltioista palautuvia tukirahoja.

Muuta

Väylävirasto korostaa Digiradan toteutusvaiheesta päättämistä. Digirata-hanke on Suomen rautateille välttämätön korvausinvestointi, jossa koko Suomen rataverkon turvalaitteet ja junien kulunvalvonta uudistetaan vuoteen 2040 mennessä. Hallitus ei ole esittänyt hanketta toistaiseksi valtion talousarvioon, mutta Väylävirasto pitää asian tärkeyttä esillä, jotta Digiradan toteutus etenisi saumattomasti käynnissä olevan kehitys- ja verifiointivaiheen jälkeen.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Väylävirastossa asian on ratkaissut pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt toimialajohtaja Mirja Noukka.

Jakelu	Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto
Tiedoksi	Väyläviraston kirjaamo Väyläviraston johtoryhmä Ari-Pekka Manninen

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency's service for
electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	Mirja Noukka
Allekirjoitusaika	02.10.2024 11:43
Allekirjoittaja	Kari Wihlman
Allekirjoitusaika	02.10.2024 12:25

ASIAKIRJAT

Asiakirja	VaV-LiJ_3.10.2024_TAE2025_Väylävirasto_lausunto _1.10.2024_.pdf
-----------	--

